

เสวนา คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม (ครั้งที่ 46)

เรื่อง “การใช้ AI ตรวจสอบรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาของหลักสูตร”

โดย ผศ.ดร.เด่นพงษ์ สุดภักดี (รองอธิการบดีฝ่ายการศึกษาและดิจิทัล มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

วันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน 2568 เวลา 13.30 - 14.30 น. ณ สถาบันคลังสมองของชาติ และผ่านระบบ VDO Conference (ZOOM)

ในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามามีบทบาทในทุกมิติของสังคม ระบบการอุดมศึกษาของไทยก็ไม่อาจนิ่งเฉย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นพงษ์ สุดภักดี รองอธิการบดีฝ่ายการศึกษาและดิจิทัล มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เสนอแนวทางการนำ AI มาปฏิบัติกระบวนการตรวจสอบและรับรองหลักสูตร ซึ่งเดิมเป็นขั้นตอนที่ล่าช้าและซับซ้อน จนกลายเป็นระบบที่รวดเร็วและโปร่งใสขึ้น

1. ปัญหาเดิม ระบบรับรองหลักสูตรที่ล่าช้า

ประเทศไทยมีหลักสูตรระดับอุดมศึกษาประมาณ 10,000 หลักสูตร และแต่ละปีจะมีหลักสูตรใหม่กว่า 2,000 หลักสูตรส่งเข้ามาเพื่อรอการตรวจสอบและรับรองโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ขั้นตอนเดิมต้องอาศัยเจ้าหน้าที่จำนวนมาก ใช้เวลาหลายเดือนถึงปี ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษา ความเชื่อมั่นของนักศึกษาและผู้ประกอบการ รวมทั้งความสามารถในการแข่งขันของมหาวิทยาลัยไทย เดิมกระบวนการตรวจสอบแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การตรวจสอบก่อนเปิดการเรียนการสอน (pre-audit) และการติดตามหลังเปิดการเรียนการสอน 2 ปี (post-audit) แต่ปริมาณหลักสูตรที่มากเกินไป ทำให้เกิดการค้างค้ำของงานตรวจสอบ ซึ่งกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการขอรับรองจากสภาวิชาชีพ

2. การใช้ AI เข้ามาพลิกโฉมการรับรองหลักสูตร

เพื่อแก้ปัญหาที่ ดร.เด่นพงษ์ และ ทีมงาน ได้พัฒนา Generative AI ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรที่ส่งเข้ามา โดย AI สามารถ

- อ่านไฟล์หลักสูตรในรูปแบบ PDF หรือ Word
- วิเคราะห์ความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา 8 ข้อหลัก เช่น ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLO) ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ การจัดการอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น
- ให้ข้อเสนอแนะเชิงลึกเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้น

AI ใช้เวลาเพียง 2-3 นาทีต่อหลักสูตร จากเดิมที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ตรวจวันละ 1 หลักสูตร ปัจจุบันเจ้าหน้าที่สามารถตรวจได้วันละ 10 หลักสูตร เพิ่มประสิทธิภาพขึ้นกว่า 10 เท่า อีกทั้งยังช่วยลดความไม่สอดคล้องของความคิดเห็นจากคณะกรรมการด้วยการตั้งคำถามมาตรฐานให้ AI ยึดหลักการเดียวกัน

3. การพัฒนา AI เป็นผู้ช่วย ไม่ใช่ผู้ตัดสิน

แม้ AI จะช่วยให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น แต่การออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังต้องพึ่งพา Human Intelligence (HI) อย่างมาก ดร.เด่นพงษ์ เน้นว่ามหาวิทยาลัยไม่ควรมอง AI เป็นผู้ตัดสินแทนคน แต่ควรใช้เป็นเครื่องมือเสริมศักยภาพบุคลากรเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ และออกแบบหลักสูตรได้ตอบโจทย์ความต้องการของนักศึกษาและตลาดแรงงาน

4. บทบาทของ AI ในอนาคต

AI ไม่ได้จำกัดบทบาทแค่การตรวจรับรองหลักสูตร แต่ยังสามารถนำไปใช้ใน

- การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เพื่อวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) ของหลักสูตร
- การพัฒนาอาจารย์ โดยเป็นผู้ช่วยเสนอแนวทางการสอน การออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ และการประเมินผลนักศึกษา
- การจัดการข้อมูลเชิงลึก (Data Analytics) เพื่อให้มหาวิทยาลัยปรับตัวได้ตามความเปลี่ยนแปลงของโลก

และยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างสมดุลระหว่างการใช้ AI กับการพัฒนาทักษะ Critical Thinking และ Problem Solving ของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การเรียนรู้ในยุค AI ไม่สูญเสียแกนหลักของการพัฒนามนุษย์

5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- (1) สนับสนุนการลงทุนด้าน AI Infrastructure สำหรับมหาวิทยาลัย
- (2) พัฒนา AI Literacy ให้กับอาจารย์และนักศึกษา
- (3) สร้างระบบกำกับดูแลการใช้ AI ที่คำนึงถึงจริยธรรมและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ภาครัฐ และเอกชนเพื่อพัฒนาระบบ AI ที่ตอบโจทย์บริบทไทย

6. สรุป

การนำ AI มาช่วยตรวจสอบและรับรองหลักสูตรอุดมศึกษาไทย เป็นตัวอย่างของการปรับตัวเชิงระบบที่สามารถแก้ไขปัญหาความล่าช้าและเพิ่มคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญ หากทุกภาคส่วนร่วมมือกันและใช้ AI อย่างรู้เท่าทัน ประเทศไทยจะสามารถยกระดับศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลกและสร้างบัณฑิตที่พร้อมเผชิญกับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

7. ช่องทางการติดตามรับชม

สามารถติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่ “YouTube” สถาบันคลังสมองของชาติ

วันที่ 23 กรกฎาคม 2568